

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till ändringar som införandet av euron förutsätter i vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 september 2001 en proposition med förslag till ändringar som införandet av euron förutsätter i vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde (RP 103/2001 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsrådet Ahti Penttinen och lagstiftningsrådet Lena Andersson, justitieministeriet
- konsultative tjänstemannen Petri Syrjänen, finansministeriet
- biträdande direktör Päivi Hentunen, Konsumentverket
- advokaten Tapio Susiluoto, Finlands Advokatförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår vissa ändringar i lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde. Ändringarna föranleds av de förordningar av Europeiska unionens råd som hänför sig till införandet av euron.

Enligt förslaget omvandlas markbeloppen i lagarna inom justitieministeriets förvaltningsområde till euro. Samtidigt ändras i de föreslagna lagarna de språkliga formuleringar som avser mark. Eurobeloppen föreslås bli avrundade

till fulla 1, 10, 100 eller 1 000 euro enligt vad som anses ändamålsenligt.

Dessutom föreslår regeringen att avgiftsbeloppen ses över i bestämmelser där förändringen i penningvärdet efter det att avgifterna bestämdes har påverkat avgifterna i bestämmelserna i så pass hög grad att det är motiverat att beloppen uppdateras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Lagarna inom justitieministeriets förvaltnings-

område innehåller olika slag av bestämmelser uttryckta i mark. I dem föreskrivs exempelvis om klientavgifter (rättegångsavgifter och in-

drivningskostnader), storleken på straff eller administrativa avgifter (ordningsbot, samfundsbot, parkeringsbot och överlastavgift), storleken på ersättning till medborgare (ersättning för skada till följd av brott), förvandlingsstraff för böter, anmälningsskyldighet (valfinansiering), procedurer (strafforderförfarande) och om domstols sammansättning. Det betyder att bara en del av lagstiftningen är relevant med avseende på medborgarnas betalningsskyldighet.

Omräkningen till euro i de föreslagna lagarna följer i princip de anvisningar statsrådets finanspolitiska ministerutskott godkänt. Ambitionen har varit att ändra markbeloppen till euro på ett informativt men samtidigt kostnadsneutralt sätt. I de nuvarande bestämmelserna anges markbeloppen med allt från 10 till 1 000 000 marks noggrannhet. I propositionen har eurobeloppen i de flesta fall avrundats till fulla en, tio, hundra eller tusen euro.

För tydlighetens och åskådlighetens skull bör avrundningen i lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde såvitt möjligt ske med samma noggrannhet som i de nuvarande bestämmelserna, menar utskottet. En ändamålsenlig avrundning får inte strama åt medborgarnas betalningsskyldighet. Trots det föreslår regeringen nu att rättegångskostnaderna, som hör till de avgifter som tas ut av medborgarna, skall höjas i samband med euroomläggningen. I fråga om straff eller påföljder för medborgarna föreslås minimi- och maximibeloppet för den lagfästa parkeringsboten och maximibeloppet för ordningsboten stiga.

Rättegångsavgifterna föreslås bli justerade uppåt med cirka 19 procent. Som motivering anförs att avgifterna har varit oförändrade allt sedan 1993 och att höjningen motsvarar förändringen i penningvärdet, beräknad enligt levnadskostnadsindex. Avgifterna bör emellertid inte höjas i samband med övergången till euro. Det är viktigt att lagstiftaren och myndigheterna omvandlar de avgifter som tas ut av medborgarna från mark till euro enligt den fastställda

växelkursen och avrundar summorna kostnadsneutralt.

Det lagfästa minimibeloppet för parkeringsboten är för närvarande 50 mark och maximibeloppet 200 mark. Inrikesministeriet får höja beloppet efter att ha hört den kommun där boten föreläggs. Som lagfäst minimibelopp föreslås 10 euro (59,46 mark) och som maximibelopp 40 euro (237,83 mark). När det gäller precisionen anser utskottet att den föreslagna högsta och lägsta parkeringsboten är tydlig. Den lägsta parkeringsboten är för närvarande 60 mark, alltså har det ingen praktisk betydelse även om minimibeloppet höjs. Höjningen av maximibeloppet får inte heller några direkta konsekvenser i och med att det krävs beslut av inrikesministeriet för att höja boten.

Enligt nu gällande lag får ordningsboten uppgå till högst 1 000 mark. Beloppet föreslås bli höjt till 200 euro, det vill säga 1 189,15 mark. Utskottet menar att det föreslagna beloppet för ordningsboten är ändamålsenligt i och med att det är ett så klart fall. Höjningen får inga direkta konsekvenser i praktiken, eftersom den högsta ordningsboten som föreläggs för närvarande är 700 mark. Närmare bestämmelser om tillbuds stående ordningsbotsbelopp ingår i en förordning från statsrådet.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av brottsskadelagen

Regeringen föreslår att ersättningsbeloppen, som i den nuvarande lagen anges med tio marks noggrannhet, skall ändras till euro med en euros noggrannhet. I detta sammanhang är en så här exakt omvandling befogad, eftersom beloppen enligt 27 a § brottsskadelagen justeras vart tredje år genom förordning. Regelbundna justeringar på grund av fluktuationer i penningvärdet gör att beloppen inte står sig, om de till exempelvis är avrundade till fem eller tio euro.

3. Lag om ändring av 10 § lagen om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har avhämtats

Ikraftträdelsebestämmelsen. I 2 mom. saknas ett predikat, som bör skrivas in. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

10. Lag om ändring av 6 kap lagen om verkställighet av straff

2 §. Utskottet föreslår en ändring av ordföljden i 3 mom. för att göra bestämmelsen tydligare.

12. Lag om ändring av 3 och 11 § lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

3 §. *Rättegångsavgift.* I 1 mom. föreskrivs om avgifter som tas ut för rättegångar. Av de orsa-

ker som nämns i den allmänna motiveringen finner utskottet det inte lämpligt att rättegångsavgifterna höjs när euron tas i bruk. Av denna anledning föreslår utskottet att de nuvarande beloppen i mark ändras till euro med avrundning till närmaste fem eller tio euro.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår lagutskottet vördsamt

att lagförslagen 1—9, 11 och 13—15 godkänns utan ändringar och

att lagförslagen 10 och 12 godkänns med följande ändringar:

10.

Lag

om ändring av 6 kap. lagen om verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 6 kap. 2 § 3 mom. och 3 § 2 mom., sådana de lyder, 6 kap. 2 § 3 mom. i lag 386/1981 och 3 § 2 mom. i lag 595/1977, som följer:

6 kap.

Om böter, förvandlingsstraff för böter och samfundsbot

2 §

Om den som på förhand helt eller delvis har betalat sina böter *befrias från böterna* genom ett lagakraftvunnet beslut av en högre domstol eller av någon annan orsak (*utesl.*) eller döms att betala ett lägre bötesbelopp än det som har betalats, skall till honom eller henne återbäras

det överbetalda beloppet med sex procents årlig ränta från betalningsdagen till dagen för återbäringen. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas att återbäring eller ränta inte skall betalas om den understiger ett visst belopp.

3 §

(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

12.

Lag

om ändring av 3 och 11 § lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1993 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993) 3 § 1 mom. och 11 §, av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 110/2000, som följer:

3 §	ling även av annat rättsskipningsmål vid förvaltningsdomstol tas <i>rättegångsavgift</i> ut som följer:	
<i>Rättegångsavgift</i>	Domstol	euro
För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringssökande samt för behand-	högsta domstolen	
	- brottmål	85
	- annat mål	170
	högsta förvaltningsdomstolen	170
	hovrätten	
	- brottmål	65
	- annat mål	135
	förvaltningsdomstolen	65
	tingsrätten	
	- brottmål och fullföljds mål enligt utsökningslagen	60
	- tvistemål vars behandling upphör vid	
	- skriftlig förberedelse	60
	- muntlig förberedelse	85
	- huvudförhandling i samband med muntlig förberedelse	110
	- särskild huvudförhandling	135
	marknadsdomstolen	170
	arbetsdomstolen	170

11 §
Justering av avgifterna
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 28 september 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Annika Lapintie /vänst
Paula Lehtomäki /cent

Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänst
Susanna Rahkonen /sd
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Timo Seppälä /saml (delvis).

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var
utskottsrådet Timo Tuovinen.

RESERVATION 1

Motivering

Mark måste ändras till euro då vi tar i bruk den nya valutan. Situationen får dock inte tas som förevändning för att samtidigt höja avgifterna.

Utskottet har ändrat det tolfte lagförslaget i propositionen så att avgifterna för vissa domstolars och förvaltningsmyndigheters prestationer inte höjs på det sätt regeringen föreslagit.

Utskottsmajoriteten godkänner de föreslagna förhöjningarna i lagförslagen 7 och 9. I 7 § i den förstnämnda lagen handlar det om parkeringsbot och i 8 § i den senare om ordningsbot. Eurosummorna i dem bör endast avrundas till närmaste fem euro från den kalkylerade summan, alldeles så som i lag 12.

Förslaget

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

att 7 § i det sjunde lagförslaget och 8 § i det nionde lagförslaget i betänkandet godkänns med följande ändringar:

Lagförslag 7

7 §

Parkeringsboten är oberoende av felets art 10 euro. Genom förordning av inrikesministeriet kan dock botens belopp höjas till högst 35 euro, om detta anses nödvändigt av trafikskäl. Förhöjningen kan även avse en kommun eller ett visst område i en kommun.

Lagförslag 9

8 §

(1 mom. som i LaUB)

Ordningsboten får vara högst 170 euro. Om beloppet av ordningsboten för olika förseelser bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 28 september 2001

Sulo Aittoniemi /alk
Toimi Kankaanniemi /kd
Paula Lehtomäki /cent

Mauri Salo /cent
Kari Myllyniemi /cent

RESERVATION 2

Motivering

Lagutskottet gjorde helt rimliga ändringar i propositionen, men gick trots allt med på en del förslag som inte kan anses träffa rätt. Regeringen har inte själv i propositionen följt anvisningarna från statsrådets finanspolitiska ministerutskott utan höjt vissa avgifter rejält. Den största höjningen är inte mindre än 10 000 euro, det vill säga 60 000 mark och gäller taket för samfundsboten. Förfarandet underblåser den allmänt rådande uppfattningen att såväl företag som staten försöker höja priser och avgifter vid övergången från mark till euro. Tillvägagångssättet driver upp inflationen, som även annars kan bli snabbare än vad vi vant oss vid under åren som gått.

Såvitt vi förstår sanktionerar betänkandet en princip som kan ge upphov till vissa problem när lagen skall tillämpas. Som exempel på detta kan nämnas skärpningen av vissa straff typ samfundsboten och en del andra straffliknande påföljder typ förverkandepåföljd, som bestäms i strafforderförfarande. Eftersom lagtillämpningen sker utifrån principen i den lindrigaste lagen kommer det att uppstå problem under en övergångsperiod. Av denna anledning har regeringen låtit bli att föreslå att till exempel dagsboten, som i och för sig fastställs genom förordning, skulle höjas till ett belopp som överstiger nuvarande 40 mark. Man kan fråga sig hur detta kunde gå för sig i fråga om samfundsboten.

Vi reserverar oss bland annat mot att indrivningskostnaderna stiger från 11,77 till 12 euro. När det gäller förvandlingsstraff och vite mildras åter straffet onödigt mycket. Då förvandlingsstraff bestäms för ett i visst belopp utdömt vite, motsvarar varje fullt belopp av 20 euro en dags fängelse trots att det tidigare handlat om 100 mark, det vill säga 16,82 euro.

Genom strafforderförfarande kan i dagsläget dömas ut förverkandepåföljder på 840 euro. Beloppet föreslås bli höjt till 1 000 euro. Med hänvisning till det ovan sagda anser vi att detta inte är rätt och att det kan uppstå tillämpningsproblem när påföljden dikteras av principen i den lindrigaste lagen.

Förslaget

Utöver det som föreslås i reservation 1 föreslår vi med stöd av det ovan anförda

att 10 § i lagförslag 2, 2 a kap. 5 § och 9 kap. 5 § i lagförslag 9, 1 § i lagförslag 11 och 3 § i lagförslag 14 godkänns med följande ändringar:

Lagförslag 2

10 §

Indrivningskostnader

Om en konsumentfordran, som utan dom eller beslut kan drivas in i utskökningsväg på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg, har överlåtits till en uppdragstagare för indrivning, får av gäldenären krävas indrivningskostnader på högst 11,50 euro för varje gång indrivning sker. Beloppet kan ändras genom förordning av statsrådet om det finns skäl till det på grund av den ekonomiska eller monetära utvecklingen. De indrivningskostnader som avses i detta moment kan drivas in i utskökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i den ovan nämnda lagen.

Lagförslag 9

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

Förvandlingsstraff

5 §

Förvandlingsstraffets längd

— — — — —
Då förvandlingsstraff bestäms för ett i visst belopp utdömt vite, motsvarar varje fullt belopp av 17 euro en dags fängelse.
— — — — —

9 kap.

Om straffansvar för juridiska personer

5 §

Samfundsbot

Samfundsbot döms ut till ett visst belopp. Dess lägsta belopp är 840 euro och dess högsta belopp 840 000 euro.
— — — — —

Lagförslag 11

1 §

Vid förfarande enligt denna lag (*strafforderförfarande*) kan dömas ut bötesstraff och förver-

kandepåföljder på högst 840 euro för förseelser för vilka den straffbestämmelse som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna föreskriver strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, samt för överträdelse av polisordning, kommunal eller annan ordningsstadga eller lagligen fastställt vitesförbud. Straff kan dömas ut enligt denna lag även i det fall förseelsen också kan medföra någon annan påföljd än vad som nämns ovan, om det inte yrkas att den som begått förseelsen skall dömas till en sådan.
— — — — —

Lagförslag 14

3 §

Avgifternas belopp

Tabellavgiften fastställs som en jämnt stigande avgift enligt storleken av det belopp som inflyter för en fordran, så att den minsta avgiften är 6,50 euro, om den fordran som indrivits eller en del av den är högst 67 euro och den största avgiften högst 340 euro, om den fordran som indrivits eller en del av den är större än 16 800 euro.
— — — — —

Helsingfors den 28 september 2001

Kari Myllyniemi /cent
Mauri Salo /cent
Paula Lehtomäki /cent